

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Prima Controversia. Quam sit certum in Christo fuisse gratiam
habitualement?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Vide etiam si placet ea quæ scribit idem ex-
positor in commentario circa responsiones ad
argumenta D. Th.

Circa præsentem materiam mouent docto-
res & expositores D. Tho. quatuor dubitatio-
nes, quæ ob varias & oppositas eorum opinio-
nes sub controuersia titulo de more proponen-
tur.

PRIMA CONTROVERSIA.

*Quam sit certum in Christo fuisse gratiam habi-
tualem?*

Melchior Canus lib. 12. de locis Theol. c. 14. &
Bellar. Tomo 1. lib. 4. de Christi anima c. 2.
& 3. sentire videntur certam esse fidei catholice
doctrinam Christi animam ab initio suæ creatio-
nis repletam fuisse gratia habituali. Quam sen-
tentiam sequitur & tuetur Suar. disp. 18. sect. 2.
& Montag. Val. puncto 1. hanc asserit esse probabi-
liorem.

Sed oppositam sententiam nimirum hanc non
esse fidei veritatem tuentur Astur. de gratia Chri-
sti q. 1. concl. 4. fol. 84. & Vasq. disp. 41 c. 1.

Medina super hoc articulo posteriorem hanc
sententiam sequitur, & opposita diluit argumen-
ta. Sed infra quest. 14. art. 4. dub. 9. & quest. 34.
art. 4. satis aperte opinioni contrariæ videtur
adherere.

RESOLUTIO. PRÆMITTENDUM est hic primò opinionem
& propositionem omnem hæreticam, aut sacræ
litteris aut diuinis traditionibus aut Summorū
Pontificum vel vniuersalium Conciliorum de-
finitionibus, aut deductis ex dictorum aliquo
propositionibus per euidentem & necessariam
consequentiam, aut denique communi Sancto-
rum Patrum consensui in ijs quæ ad fidem per-
tinent, esse contrariam: vt affirmant & explicant
Melchior Canus lib. 12. c. 7. de locis Theol. & la-
tius Penna in suis commentarijs ad directorum In-
quisitorum parte secunda, Commentario 27. Vbi o-
cto regulis comprehendit omne genus catholi-
carum veritatum & propositionū hæreticarum
illis oppositarum.

**SECUNDO sciendum est gratiam gratum faci-
entem dupliciter dici posse:** Nam primò dicitur
de gratia habituali, quæ est qualitas inhærens
essentiæ animæ nostræ, eam sanctam, Deiformem
ac filiam Dei constituens. Secundò dici
posset de immutatione supernaturali per modū
permanentis in anima à Deo facta, per quam pos-
set Deus animam iustam & sanctam efficere ab-
que alia superaddita qualitate vel habitu, quæ
immutatio, vt ait Asturicensis de Christi gratia,
quest. 1. concl. 6. pag. 89. fieret in voluntate adul-
ti, nec esset ab ea distincta realiter, licet volun-
tas sit animæ potentia naturalis, & immutatio il-
la supernaturalis: Quia si substantia (inquit) &
accidens realiter identificari possunt secundum
eorum Thomistarum opinionem, qui relatio-
nem existimant non esse realiter à fundamento
distinctam, vt patet in relatione specificæ simi-
litudinis inter Petrum & Paulum, quid mirum
si ea supernaturalis immutatio, quæ accidens est,
sit eadem realiter per infinitam Dei potentiam
cum ipsa voluntate, quæ accidens est animæ no-
stræ naturæ? In paruulis etiam, ait idem author,
eam immutationem efficere Deus in anima im-
mediatè per modum habitus, & se solo supplens
vicem supernaturalis habitus; nam licet (inquit)
non possit Deus supplere vicem potentiæ vita-
lis ad efficiendum actum vitalem; potest tamen

supplere vicem ipsius actus respectu effectus ex
ipso actu resultantis. Et quemadmodum secun-
dum Scotum vnus & idem habitus charitatis in-
ducit formalem rationem habitus gratiæ, & per
illum habitualiter anima est dilectrix Dei, & ab
eo dilecta ipsique grata, ita in casu posito præ-
dicta supernaturalis conuersio ad Deum, vt ad
summum bonum vtriusque habitus & charitatis
& gratiæ suppleret defectum; atq; animam pro-
inde formaliter constitueret Deo gratam, ipsi-
que dilectam, id est efficere illam obiectū pro-
portionatum & congruum diuinæ dilectioni di-
uinæque amicitiae, & tunc, vt ait Med. concl. 4.
gratia esset quædam reificatio & sanitas & pul-
chritudo non distincta realiter ab ipsa anima;
neutra tamen dictarum immutationum secun-
dum Asturicensem esset verus habitus aut vera
qualitas habitualis. Sed iuxta modum hunc di-
cendi difficile est constituere differentiam inter
immutationem hanc & qualitatem, quæ est gra-
tia habitualis: nam eadem esset vtriusque firmi-
tas & idem effectus formalis, & neutra posset a-
mitti nisi propter mortale peccatum: sed de hoc
alibi fortasse dicemus vberius: non enim est hic
locus huic difficultati proprius sed in 1. 2. q. 51.
& 109.

TERTIO notandum est de gratia gratum faciente
posse nos loqui tripliciter. Primo vt est quædam
entitas abstrahendo à modo, quo est in anima.
Secundo quo ad effectum eius formalem, qui est
efficere hominem Deo gratum & acceptum. Ter-
tio, prout est quædam animæ sanitas & reificatio.

QUARTO obseruandum est sententiam cōmunem
Theologorum asserentium esse in anima nostra
habitum à Deo supernaturaliter infusum; tamen
verissima sit, non habere tamen fidei certitudi-
nem. Ita Sotus lib. 2. de natura, & gratia cap. 17.
18. & 19. Et 4. dist. 1. q. 3. a. 1. & Melc. Canus de
locis Theol. lib. 7. cap. 2. Et in relect. de Sacramentis
parte 4. post 5. concl. Med. in 1. 2. q. 51. a. 5. Vasq.
ibidem, disp. 86. Et Salas tract. 10. disp. 3. sect. 4. qui
veritatem hanc optimis probant argumentis,
Quæ vide si lubet apud ipsos. Opposita tamen
opinio non solum est temeraria, sed etiam hæresi
proxima, vt asserunt & probant authores prædi-
cti. Quibus præmissis ad quæsitum respondeo
sex Conclusionibus.

PRIMA CONCL. Certæ fidei veritas est, in ani-
ma Christi fuisse gratiam cum effectu suo formali à
primo Incarnationis instanti. Probatur hæc conclu-
sio ex sacræ litteris: Nam Luc. primo dicitur: Quod
ex te natus eris sanctum, vocabitur Filius Dei: Et cap.
2. dicitur: Et gratia Dei erat in illo: Et Matth. 3. Hic
est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et
Ioannis primo: Plenum gratiæ, & veritatis. Et cap.
10. Quem pater sanctificauit, &c. Alias huius con-
clusionis probationes ex diuinis litteris. Con-
cilijs & Patribus lege, si placet, apud Suar. disp.
18. sect. 2. & 3. Val. puncto 1. Astur. de Christi gra-
tia, q. 1. Concl. 4. pag. 56. & Bellar. loco supra no-
tato, & tomo 3. lib. 1. de gratia, & libero arb. cap. 3.
& seq.

SECUNDA CONCL. Fidei certitudo est, gratiæ
gratū facientē esse aliquid creatū inherens animæ, quæ
per eam efficitur Deo grata. Ita deficit expressè
Conciliū Trid. Sess. 6. c. 7. & can. 11. Cuius verba
sunt: Si quis dixerit hominē iustificari, vel sola imputa-
tione iustitiæ Christi, vel sola remissione peccatorū, ex-
clusa gratia, & charitate, quæ in cordibus hominū dif-
fundatur, & inhæreat, vel dixerit gratiā esse tantū fa-
uorē Dei anathema sit. Hæc cōclusionē probat au-
thores supra notati eisdem argum. quib⁹ etiā præ-
ceden-

Quid in pro-
posita Con-
tentione cer-
tū sit ex fide.

Idem dedu-
cit ex præ-
missis.

cedentem probant. Ad eius probationem pertinent ea omnia argumenta, quibus Theologi probare consueverunt iustitiam, qua iusti sumus coram Deo, esse verè animis nostris inhærentem, & in cordibus nostris diffusam, & iustificationem impij non fieri, nisi cum reali immutatione animæ & spirituali eius renouatione, prout etiam definit Concil. Trid. *Sess. 6. c. 7.* Quam veritatem latè probant Sotus lib. 2. de iustitia, & iure cap. 17. & sequent. Vega libro septimo super sessionem sextum Concilij Trid. 4. cap. 21. vsque ad 24. Decanus Louan. in articulo de iustificatione, Med. in 1. 2. quest. 113. a. 2. & alij expositores ibidem. Bellar. Thom. 3. lib. 2. de iustificatione c. 2. & 3.

TERTIA CONCL. Videtur esse certa fidei veritas iustitiam prædictam, & realem illam immutationem, & renouationem esse permanentem, ac per modum habitus inherens in anima. Probatur primo: quia Concil. Trid. in allegato cap. 7. & can. 11. indifferenter loquitur de iustificatione paruulorum & adultorum: at paruuli non iustificatur nisi per iustitiam, sanctitatem & gratiam ad modum habitus permanentem; ergo etiam adulti in sua iustificatione gratiam eodè modo permanentem accipiunt. Et confirmatur: Quia verba illa Concilij cap. 7. *Vnica formalis causa est iustitia Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit, qua videlicet ab eo donati renouamur spiritu mentis nostra, & non modo reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus, iustitiam in nobis recipientes, vnusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus parit ut singulis, prout vult.* Hæc inquam verba satis apertè gratiam & iustitiam in nobis esse rem permanentem significant. Quod etiam verbis illis: *diffunditur & inheret*, perspicuè significatur: his enim vocibus & loquendi modis gratia iustificans distinguitur ab omni actu secundo seu operatione ad iustificationem hominis concurrente: quod expressius indicat decretum eiusdem Concilij in eadem *sess. can. 3.* dicentis: *Si quis dixerit hominem posse sine adiutorio Spiritus sancti, credere, sperare, diligere, aut penitere, si cui oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit.* Distinguitur enim hic iustificationis gratia ab omnibus secundis actibus ad eam concurrentibus: est igitur gratia iustificans aliquid in anima permanens, & res ad modum habitus in eo recepta.

QUARTA CONCL. Non est omnino certa fidei veritas gratiam iustificationis esse in nobis habitum infusum verè ac propriè dictum, quamvis hoc negare sit valde temerarium & hæresi proximum. Conclusionem hanc quo ad vtramque partem affirmant Med. conclus. 4. & 1. 2. q. 51. a. 4. & q. 110. a. 2. Mel. Canus & Soto locis supra notatis, Ban. in 2. 2. q. 23. a. 2. Vasq. in allegata disp. 41. & ante eum Altur. in allegata q. 1. concl. 6. pag. 87. dicens se existimare sententiam hanc esse magis communem inter Theologos nostræ ætatis. Potissimum huius conclusionis fundamentum seu probatio est: quia opinio Theologorum negantium habitus infusus ab Innocentio tertio, in cap. *Maiores de bapt.* connumerata fuit non inter errores, sed inter opiniones. Et Concilium Vienen. non damnauit eam ut erroneam, sed minus probabilem esse iudicauit. Et Sotus & Andreas à Vega, qui Trid. Concilio interfuerunt, dicunt Concilium in prædictis definitionibus Consulto à nomine habitus abstinuisse: Quia nimirum non intendebat sententiam de habitibus infusis, ut fidei veritatem definire, sed contra Lutheranos hereticos determinare iustificationem hominis non fieri per solam imputationem

iustitiæ Christi aut per solum Dei fauorem, sed per internam & realem animi immutationem & renouationem. Alias huius conclusionis probationes & defensiones, vide si placeat apud authores supra nominatos; specialiter autem secunda pars probatur ex illo dicto prime Ioan. 3. *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit; quoniam semen ipsius in eo manet.* Verbum enim illud manet permanentiam & habitum significat.

QUINTA CONCL. Non est omnino fide certum, in Christo fuisse gratiam ut habitum infusum; quamquam opposita sententia sit valde temeraria & hæresi proxima. Hæc conclusio sequitur euidenter ex præcedenti, & magis patebit ex dicendis in proxima Controu. de Christi secundum humanitatem sanctificatione per gratiam vnionis. Hanc conclusionem tuetur acriter Vasq. in allegata disp. 41. contra Suar. & alios oppositæ sententiæ sectatores.

VLTIMA CONCL. Gratia Christi habitualis fuit eiusdem speciei cum nostra. Hanc conclusionem statuit & explicat infra Cai. art. 11. & ibi Med. & alij expositores, quorum sententiam sequuntur hic Suar. *sect. 2. in fine*, & Val. *puncto 1. in fine*. Sed de hoc infra differemus speciali Controuersia.

CONTRA secundam conclusionem sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Sotus loco supra notato Med. in 1. 2. q. 113. art. 2. & ibidem alij expositores. Bellarminus & alij locis superius allegatis.

CONTRA tertiam conclusionem produci possunt eadem argumenta, quibus impugnatur secunda.

CONTRA quartam concl. sunt argumenta, quæ referunt & soluunt authores in Confirmationem eiusdem conclusionis allegati.

CONTRA quintam concl. sunt argumenta, quæ refert & soluit Vasquez in dicta disp. 41. cap. primo.

CONTRA vltimam conclusionem sunt argumenta, quæ afferunt & soluunt Caietanus, Med. & alij locis supra notatis.

SECUNDA CONTROVERSID.

Qua ratione præter gratiam vnionis fuerit in Christo necessaria gratia habitualis?

PRIMA sententia est Palud. in 3. dist. 13. opinione 4. conclus. prima dicentis Christo necessariam fuisse gratiam habitalem ad humanitatis suæ sanctificationem & meritum bonarum operationum. Quam opinionem etiam sequitur Marfilus.

SECUNDA huic proxima est sententia Scoti quam explicat & tuetur Rada in sua tertia parte Controversia quarta, art. 3. Vbi dicit quatuor. Primum est, Christum posse dici gratum & dilectum triplici gratia dico. Prima est necessaria substantialis & prorsus infinita, quæ Christi personam ut primum & vltimum terminum respicit: & hæc dilectio & gratitudo est illa, qua æternus Pater Christum ut naturalem & vnigenitum Filium diligit: & dicitur hæc gratitudo obiectiue, quæ scilicet id, quod voluntati placet, ipsi gratum dicitur. Secunda est substantialis ac infinita; ad aliquid tamen finitum ac limitatum terminata, ad humanam scilicet Christi naturam: & hæc gratitudo libera est & ad vnionis gratiam pertinet; quia Deus voluit humanitati infinitum & sub-